

ARTYKUŁ NAUKOWY

PODSUMOWANIE I PERSPEKTYWY ROZWOJU KÓŁ NAUKOWYCH W SZKOLNICTWIE WYŻSZYM

KOKON

Konkurs Kół Naukowych

Autor
Aleksandra Fuks
Politechnika Lubelska

Korekta merytoryczna: Magdalena Patuła
Korekta: Patrycja Kuźmiuk
Oprawa graficzna: Magdalena Pietrzyk

Spis treści

●	<i>Wprowadzenie</i>	<i>2</i>
●	<i>Kontekst prawny i funkcjonalny</i>	<i>2</i>
●	<i>Podsumowanie stanu funkcjonowania</i>	<i>4</i>
	1. <i>Rozpowszechnienie i organizacja</i>	<i>4</i>
	2. <i>Finansowanie i wsparcie</i>	<i>4</i>
	3. <i>Wartość i efekty działalności</i>	<i>5</i>
	4. <i>Wyzwania i ograniczenia</i>	<i>6</i>
●	<i>Perspektywy rozwoju</i>	<i>6</i>
	1. <i>Zwiększenie integracji z procesem badawczo- rozwojowym uczelni</i>	<i>6</i>
	2. <i>Wzmocnienie współpracy z sektorem gospodarki, start-upami i instytucjami otoczenia biznesu</i>	<i>7</i>
	3. <i>Rozwój kompetencji globalnych i umiędzynarodowienie.....</i>	<i>7</i>
	4. <i>Zorganizowanie sieci współpracy pomiędzy kołami naukowymi</i>	<i>7</i>
	5. <i>Lepsze monitorowanie i ewaluacja działalności</i>	<i>8</i>
	6. <i>Poprawa jakości i dostępności wsparcia finansowego</i>	<i>8</i>
●	<i>Podsumowanie</i>	<i>9</i>
●	<i>Bibliografia</i>	<i>10</i>

Wprowadzenie

Koła naukowe w szkolnictwie wyższym stanowią istotny element aktywności akademickiej studentów – są miejscem, w którym studenci mogą rozwijać zainteresowania, zdobywać kompetencje badawcze, organizacyjne i społeczne poza standardowymi zajęciami dydaktycznymi. Pomimo że ich status prawny nie zawsze jest jednoznacznie określony, działalność kół naukowych istotnie przyczynia się do funkcjonowania uczelni jako środowiska kształtującego postawy badawcze i innowacyjne. W niniejszym artykule podjęta zostaje próba podsumowania funkcjonowania kół naukowych w polskim szkolnictwie wyższym oraz wskazania perspektyw ich rozwoju w perspektywie najbliższych lat.

Kontekst prawny i funkcjonalny

Koła naukowe w polskim systemie szkolnictwa wyższego nie zostały wprost zdefiniowane w obowiązujących aktach prawnych. Ich funkcjonowanie opiera się głównie na zapisach ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 poz. 1668 z późn. zm.), która w art. 111 przyznaje

studentom prawo do zrzeszania się w uczelnianych organizacjach studenckich. Choć ustawa nie używa bezpośrednio terminu „koło naukowe”, to właśnie w ramach tych organizacji funkcjonują studenckie struktury naukowe, realizujące działalność badawczą, popularyzatorską i projektową.

Zgodnie z przepisami, powstanie nowej uczelnianej organizacji studenckiej wymaga poinformowania rektora uczelni o jej utworzeniu. Ustawa nadaje rektorowi określone kompetencje nadzorcze – może on uchylić akt organu organizacji, jeśli jest on niezgodny z prawem powszechnie obowiązującym, statutem uczelni, regulaminem studiów lub regulaminem organizacji. W przypadkach rażącego lub uporczywego naruszania tych przepisów, rektor ma także prawo do rozwiązania organizacji studenckiej.

Jednocześnie uczelnia ma możliwość dofinansowywania działalności uczelnianych organizacji studenckich, w tym kół naukowych, ze środków własnych lub zewnętrznych (np. grantów ministerialnych). W zamian organizacje te zobowiązane są do przedkładania sprawozdań z wykorzystania otrzymanych funduszy w danym roku akademickim. Takie rozwiązanie pozwala na utrzymanie przejrzystości finansowej i zapewnia kontrolę nad właściwym wydatkowaniem środków publicznych.

W praktyce organizacyjnej większości uczelni koła naukowe działają w oparciu o regulaminy wewnętrzne, które określają ich cele, strukturę, zasady członkostwa i sposób działania. Każde koło naukowe posiada opiekuna naukowego – pracownika uczelni, który wspiera studentów w prowadzeniu działalności badawczej, dydaktycznej i organizacyjnej.

W wymiarze funkcjonalnym koła naukowe pełnią wielowymiarową rolę w strukturze uczelni. Służą nie tylko rozwijaniu zainteresowań naukowych studentów, lecz także integracji środowiska akademickiego, popularyzacji nauki, organizacji konferencji i warsztatów, a coraz częściej również współpracy

z sektorem gospodarczym i instytucjami publicznymi. Umożliwiają studentom uczestnictwo w realnych projektach badawczych, wdrożeniowych czy społecznych, stanowiąc istotny element budowania kompetencji zawodowych i naukowych przyszłych absolwentów.

Podsumowanie stanu funkcjonowania

1. Rozpowszechnienie i organizacja

Koła naukowe w polskim szkolnictwie wyższym nie mają jednolitego zbioru danych statystycznych oraz nie są wprost wyodrębnione w corocznych zestawieniach szkolnictwa wyższego. Niemniej, są obecne na wielu uczelniach, mogą być zrzeszone w ramach wydziałowych lub uczelnianych struktur, posiadają opiekunów naukowych, uczestniczą w studenckim ruchu naukowym i odpowiadają za projekty własne.

2. Finansowanie i wsparcie

W ostatnich latach obserwujemy znaczące wsparcie dla działalności kół naukowych w Polsce: przykładowo, program rządowy „Studenckie koła naukowe tworzą innowacje” wspiera koła naukowe przyznając dofinansowania (do 70 tys. zł na projekt) na działania badawcze, rozwojowe, transferowe i kompetencyjne. W ostatniej edycji program objął 145 projektów na łączną kwotę 8,2 mln zł. W ten sposób koła naukowe stają się narzędziem wsparcia aktywności badawczej studentów, współpracy z biznesem i rozwijania innowacji.

3. Wartość i efekty działalności

Działalność kół naukowych przynosi studentom nie tylko doświadczenie merytoryczne, lecz także rozwija tzw. kompetencje miękkie, takie jak praca zespołowa, komunikacja interpersonalna, organizacja pracy czy zarządzanie projektem. Uczestnictwo w pracach kół umożliwia również zdobycie praktycznych umiejętności związanych z prowadzeniem badań, przygotowywaniem publikacji naukowych oraz organizacją wydarzeń popularyzujących naukę.

Korzyści z funkcjonowania kół naukowych odczuwają również uczelnie – poprzez podniesienie aktywności naukowej studentów, wzmocnienie współpracy z sektorem gospodarczym, a także budowanie pozytywnego wizerunku uczelni jako ośrodka wspierającego inicjatywy młodych badaczy. Istotnym elementem działalności kół są także konkursy i przeglądy naukowe, w których studenckie zespoły mogą prezentować swoje projekty i osiągnięcia. Przykładami takich inicjatyw są Konkurs Studenckiego Ruchu Naukowego StRuNa czy Konkurs Kół Naukowych „KOKON”, które promują najlepsze inicjatywy badawcze, techniczne i społeczne realizowane przez studentów. Zdobycie nagrody lub wyróżnienia w tego rodzaju konkursach ma ogromne znaczenie zarówno dla członków kół, jak i dla samej uczelni – przekłada się na wzrost prestiżu, rozpoznawalności i wiarygodności danej jednostki w środowisku akademickim oraz wśród partnerów zewnętrznych. Uczestnictwo w takich wydarzeniach pozwala studentom zaprezentować efekty swojej pracy szerszemu gronu odbiorców, nawiązać kontakty naukowe i zawodowe, a także zwiększyć szanse na dalszy rozwój kariery naukowej czy zawodowej.

4. Wyzwania i ograniczenia

Mimo pozytywów, funkcjonowanie kół naukowych konfrontuje się z pewnymi ograniczeniami:

- brak spójnych danych statystycznych uniemożliwia pełną analizę skali działania i efektów
- nierównomierne wsparcie finansowe oraz zależność od pojedynczych opiekunów lub uczelnianych struktur może powodować dużą rozpiętość jakościową pomiędzy kołami.
- ograniczona współpraca międzynarodowa oraz zewnętrzna (z biznesem, instytucjami), co może redukować potencjał innowacyjny i realny wpływ.
- konieczność pogodzenia działalności koła naukowego ze studiami i obowiązkami dydaktycznymi studentów, co wymaga efektywnego zarządzania czasem i zasobami.

Perspektywy rozwoju

Bazując na dotychczasowych trendach oraz wyzwaniach, można wskazać następujące perspektywy rozwoju kół naukowych w szkolnictwie wyższym:

1. Zwiększenie integracji z procesem badawczo-rozwojowym uczelni

Koła naukowe mogą być coraz mocniej włączane w strategiczne cele uczelni – w projekty badawcze, prace laboratoryjne, współpracę z przemysłem i instytucjami badawczymi. Dzięki temu mogą stać się elementem systemu „od pomysłu do innowacji”.

2. Wzmocnienie współpracy z sektorem gospodarki, start-upami i instytucjami otoczenia biznesu

Koła naukowe mogą pełnić rolę inkubatorów młodzieżowej aktywności badawczo-technicznej, wchodząc we współpracę z przedsiębiorstwami, instytucjami regionu czy organizacjami pozarządowymi. Takie podejście pozwala na szybsze wdrażanie wyników, uczy studentów rynku i komercjalizacji, co zwiększa wartość dodaną działalności kół.

3. Rozwój kompetencji globalnych i umiędzynarodowienie

Coraz ważniejsze staje się uczestnictwo w europejskich inicjatywach, programach mobilności, projektach międzynarodowych, co może dotyczyć także kół naukowych. Uczestnictwo w sieciach międzynarodowych daje dostęp do know-how, finansowania i poszerza perspektywę działania studentów.

4. Zorganizowanie sieci współpracy pomiędzy kołami naukowymi

Tworzenie platform wymiany doświadczeń i współpracy między kołami na różnych uczelniach może zwiększyć efektywność i jakość działania. Przykładem podstawowego kontaktu jest Baza kół naukowych prowadzona przez Forum Kół Naukowych

5. Lepsze monitorowanie i ewaluacja działalności

Systematyczna rejestracja i analiza działalności kół naukowych, obejmująca m.in. liczbę publikacji, wdrożeń, współprac, osiągnięć naukowych oraz stopień zaangażowania studentów, powinna stanowić istotny element strategii rozwoju uczelni. Tego rodzaju monitoring pozwala nie tylko na efektywne zarządzanie zasobami i planowanie przyszłych działań, ale również na kształtowanie pozytywnego wizerunku kół naukowych jako wiarygodnych i aktywnych partnerów w środowisku akademickim oraz poza nim. Regularne dokumentowanie rezultatów działalności kół naukowych może przyczynić się do zwiększenia ich rozpoznawalności oraz wzmocnienia pozycji uczelni w otoczeniu społeczno-gospodarczym, co w dłuższej perspektywie sprzyja inicjowaniu i rozwijaniu nowych form współpracy z podmiotami gospodarczymi, instytucjami publicznymi oraz organizacjami pozarządowymi. W efekcie, rzetelna ewaluacja dorobku kół naukowych może stać się nie tylko narzędziem administracyjnym, lecz także czynnikiem wzmacniającym ich pozycję w strukturze uczelni i budującym most między światem nauki a praktyką gospodarczą.

6. Poprawa jakości i dostępności wsparcia finansowego

Zapewnienie stabilnego i adekwatnego wsparcia finansowego dla kół naukowych, obejmującego finansowanie małych projektów badawczych, warsztatów, zakupu sprzętu czy uczestnictwa w konferencjach, stanowi warunek utrzymania dynamiki ich działania oraz zwiększenia wpływu na środowisko akademickie i otoczenie społeczno-gospodarcze. Równie istotne jest

zapewnienie studentom odpowiedniego wsparcia administracyjnego w zakresie przygotowywania dokumentacji, wniosków grantowych oraz rozliczania przyznanych środków finansowych, co pozwoliłoby usprawnić funkcjonowanie kół, ograniczyć bariery biurokratyczne i skoncentrować się na realizacji celów naukowych i rozwojowych.

Podsumowanie

Działalność kół naukowych w szkolnictwie wyższym stanowi wartościową przestrzeń pozwalającą studentom rozwijać zainteresowania badawcze, zdobywać kompetencje i uczestniczyć w procesach tworzenia wiedzy oraz innowacji. Choć napotykają one na wyzwania organizacyjne i finansowe, to istnieją realne mechanizmy wsparcia i kierunki rozwoju, które pozwalają zwiększyć ich znaczenie w strukturze uczelni i w systemie badań i innowacji. Perspektywy są obiecujące: integracja z badaniami uczelni, współpraca z biznesem, internacjonalizacja, sieciowanie oraz lepsze wsparcie – to kluczowe aspekty, które mogą przesądzić o jakości i trwałości działalności kół. W perspektywie najbliższych lat można oczekiwać, że koła naukowe będą coraz bardziej sprofesjonalizowane, lepiej powiązane z celami uczelni i rynkiem, a ich członkowie - lepiej przygotowani do wyzwań współczesnego świata nauki i gospodarki.

Bibliografia

- Polska Platforma Kół Naukowych. (b.d.). Strona główna. <<https://kolanaukowe.psrp.org.pl/>> [dostęp: 3.10.2025].
- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. (b.d.). Rozstrzygnięcie piątej edycji konkursu w ramach programu „Studenckie koła naukowe tworzą innowacje” <<https://www.gov.pl/web/nauka/rozstrzygniecie-piatej-edycji-konkursu-w-ramach-programu-studenckie-kola-naukowe-tworza-innowacje>> [dostęp: 4.10.2025].